

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krona (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXI.

V Celovcu, 10. aprila 1902.

Štev. 15.

Skrajna nestrpnost.

Naši liberalni nasprotniki nam radi in ob vsaki priložnosti očitajo nestrpnost, ovaduštvo itd., če grajamo kakega nasprotnika in primerno osvetljuje njegovo predrzno početje. Resnica pa je, da je nestrpnosti le iskati pri liberalcih, in gorjé onemu, ki slepo ne sledi njim, gorjé mu zlasti tedaj, če je v kakršnem koli oziru odvisen od njih! Samostojnega mišljenja, prave svobode takemu ne pripusté! To kaže zopet sledeči kričeči slučaj prav „liberalne“ in sicer tokrat učiteljske nestrpnosti.

Zveza koroških učiteljev, „Lehrerbund“, je imela velikonočni terek svoj letni zbor v Beljaku. Na shod je prišel tudi g. nadučitelj Eller iz Marije na Zili, ki je odbornik našega novo ustanovljenega društva „Učiteljski dom“. To pa je zbudilo njegove „liberalne“ tovariše in svoj srd, pa tudi svojo „kulturo“ in „omiko“, so znosili nad svojim stanovskim tovarišem na prav — liberalen način. „Grazer Tagblatt“ poroča, da je moral g. Eller „na zahtevo predsednika, učitelja Kristijana Kainiga (!), med uničujočimi klici nad izdajstvom („Volksverrath“) globoko ogorčenega učiteljstva“) dvorano zapustiti. Na shodu je bil navzoč tudi c. kr. deželni šolski nadzornik Palla in več udov občinskega sveta, ki so bile priče opisane dogodka, ki najbolj priča o strogo-nemškem mišljenju našega učiteljstva**“.

Tako imenovani list. Temu poročilu bi skoraj ne trebalo dodati ničesar, ker samo na sebi dosti osvetljuje junaštvo, značaj in mišljenje liberalnega koroškega učiteljstva! Ogromni množici je pač lahko na tako podel način zasramovati posameznega moža, ki ima pogum pokazati tudi svoje samostojno mišljenje! „Fej“, ki so ga preolikani gospodje klicali svojemu tovarišu, ni sramoten za le-tega, marveč za one, ki so ga klicali! Gospodje naj pa v bodoče le nikar več ne kvasarijo o svobodi. Kako jo umejo, so pokazali v Beljaku, in to si bomo dobro zapomnili! Ne le vsak Slovenec, sploh vsakdo, ki si je ohranil še kaj poštenja, kaj

*) ... unter den vernichtenden Zurufen der über den Volksverrath tiefempörten Lehrerschaft ...

**) ... die auch Zeugen des geschilderten, die strammdeutsche Gesinnung unserer Lehrerschaft aufs beste illustrierenden Zwischenfalles waren.“

samostojnosti, ki ima le malce prave olike, mora najodločneje obsoditi grdo početje dné 1. t. m. v Beljaku zbranih „volksbildnerjev“. Gospoda, ali hočete na ta način pokazati mladini in ljudstvu, kaka je vaša — olike in omika? Bodi-li naj ta vzor — mladini?!

Gospodi učitelji kaj radi na svojih shodih in po svojih listih govoré o stanovski vzajemnosti — kolegijalnosti. Dà, lepa kolegijalnost to, da se podi stanovskega tovariša, ki je v svoji službi osivel, si v nji pridobil ugled in spoštovanje ljudstva, ljubezen svojih mnogoštevilnih šolarjev — da se podi takega moža iz zbora učiteljev. In to samo zavoljo tega, ker je ta mož toliko pogumen, da ima tudi svoje mišljenje, svoje prepričanje, — da ljubi svoj narod! Kadar bodo razni širokoustneži med učitelji zopet govorili o kolegijalnosti, naj se jih le opomni na olikano njihovo početje v Beljaku!

„Strammdeutsche Gesinnung“ se torej kaže v tako olikanem početju. A to strogo nemštvo jemlje ljudem tudi najpriprostejši razum. Govoré o „Volksverrath-u“. Za Boga svetega, — kje pa je kako izdajstvo. G. Eller je vendar ostal zvest svojem narodu, kako more s tem izdati — nemštvo? — In če hoče „Učiteljski dom“ skrbeti za slovenski učiteljski naraščaj, — ali je to kaj slabega. Ali Slovenec niti svoje mladine ne sme več podpirati?!

H koncu še to: Navzoč je bil pri onem izbruhu čisto nemške kulture in omike, kakor nasprotni listi s posebnim zaobvoljstvom poudarjajo, tudi c. kr. deželni šolski nadzornik Palla! Ali bi ne bila njegova dolžnost, braniti učitelja? Kaj on pravi o početju njegovih ljubljencev in ali to početje on odobrava? Dà, v Beljaku je mogel g. Palla videti, če že ni videl prej, — kakšno je koroško učiteljstvo!

Rekli smo že, da je postopanje „strogo-nemških“ učiteljev, med katerimi jih je lepo število slovenskega pokoljenja, za gosp. Ellerja le častno. Slava možu, ki ima tudi v takih okoliščinah pogum, pokazati svoje mišljenje. Slovensko ljudstvo mu bo vedelo zahvalo za to!

Če je pa bilo še treba kakega dokaza, kako potreben nam je „Učiteljski dom“, in kako potrebuje najizdatneje podpore, — dogodki v Beljaku, so nam ta dokaz podali.

Moja šola.

V.

Dobra trta rodi dober, zlahten, okusen sad; vinika, divja trta pa neužitna, nikdar zrel sad. Po osmi latinski šoli dobi dijak, ako je „izdelal“ šole, spričevalo, da je „zrel“. No, zrel še ni za to ali ono službo, ampak zrel za visoke šole, kjer so že gospodje, in zrel, da se šteje med omikani svet. Zrel človek pri 20. letih seveda ni še popolnoma; zrel je mož, ki se je še sam veliko učil, sam mnogo mislil, pa tudi skusil. Zrelih ljudi imamo veliko manj kakor študiranih. Tudi na zlahtni trti ne dozori vselej sladko grozdje, vendar sadijo v vinograd le samo zlahtne trte, ne vinike, ker od teh ni ničesar pričakovati. Kupil sem štajerskega vina iz kraja, kjer je sicer kisla pijača. A moje vino ni napačno, ne, prav fino je. Prodajalec se trudi, da se nasadi boljša trta. Na Tirolskem sem bil pri priprostemu kmetu, ki je pa dobra glava. Imel je nasajene najboljše vrste jabolk, hrušek in trt, stare slabe bil je odpravil. V razstavi sem videl mnogo lepega sadja naprednega kmeta. Vsa čast mu. Umno kmetijstvo, umna živinoreja, umno čelbalarstvo itd. je klic novega časa. Vse se mora, da izhaja, na najboljšo umno podlago postaviti. Za učenje jezikov izdajajo poljudna, praktična navodila; stare slovnice so odpravljene. Za šolske nauke se iščejo boljši načini (metode) in za šole sploh nov sestav, da bi prihajali iz šol bolj zreli ljudje za življenje.

Po tem ovinku se predrzno vprašati: Ali ne zahteva umno šolstvo od nas Slovencev, da se napravi v naših šolah tudi nov — slovenski stroj namesto obrabljenega nemškega? Mi mlajši smo ves čas in od novega deželnega šolskega nadzornika zopet čuli, da so šole na slovenskem Koroškem „uzorno“ uravnane, — namreč izvrsten stroj, Slovence po malem vse v Nemce spremeniti. Tu, tako se mi trdno zdi, so naenkrat gospodje nazadnjaki in smo mi naprednjaki. Kmet bo poginil, ki hoče „koj po starem“ gospodariti. Slovenski narod na Koroškem bo zginit, ako bo ljudstvo še naprej kimalo: „Koj pri starem naj bo, kakor je prej bilo“ in se ne postavi odločno na noge, češ: Proč s staro šaro, vse hočemo imeti novo, nič več, kakor je bilo! Tudi Slovenci smo napredni! Stroj, ki nas hoče zdrobiti, se mora razbiti!

PODLISTEK.

Vstajenja čakajo.

(Odlomki iz spominov. Napisal: Franjo Neubauer.)

I.

„Podravlje“ je zaklical sprevodnik, seveda v onem jeziku, ki naj gospoduje po želji naših silovitih, oblastnih sosedov tudi v slovenskih deželah. „Podravlje“ smo ponovili v svojih mladih, razvnetih srcih in hiteli iz voza. Vabil nas je senčnat vrt in mizica v zatišju drevja in grmovja. Čašo piva vsak, potem pa naprej, naprej v Dolinčice na zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda.

Sedemo v hlad okoli mizice in se vsi srečni razgovarjamo, kako bomo kmalu v lepi vasi med navdušenimi rodoljubi, med zavednim ljudstvom, ki ljubi svojo slovensko zemljo in je pripravljeno žrtvovati se za-njo. Slišali bomo lepe govore, in srce, ki že zdaj kipi od navdušenja, se bo tamkaj še bolj razgrela in razširila, da bo hotelo ven iz svojih ozkih mej.

Le nekaj nam je kalilo sicer čisto veselje. Ne daleč od nas v prijazni, senčni lopici so bili zbrani rodoljubi in rodoljubkinje, duhovniki in svetni gospodje, kmetje iz okolice, kmetice in tudi nekaj gospej. V tej družbi smo zagledali tudi visokega moža, čegar belopoltno, prijazno lice se je smehljalo in ki je stiskal roko zdaj temu zdaj onemu, ter se živo razgovarjal z duhovniki, pa istotako neprisljano in priprosto s kmetskimi možaki in ženami. In pogled na tega moža nam je vzbujal

skrb, nas je vznemirjal. Kaj poreče, ko nas zagleda! Odsvetoval nam je, prosil nas je, naj ne gremo na shod mi dijaki, mi mladi ljudje, ki še ne smemo kazati svojega prepričanja, ki moramo skrbeti, da najprej dokončamo svoje nauke. Ali naša mlada, kipeča kri nam ni dala miru, nismo se mogli premagati, — šli smo.

Zdaj nas je zagledal! Kakor pade na zemljo senca, kedar vsplava pod solncem oblak in ga zakrije, tako je legla na blago obličje lahka nevolja. Čez nekoliko časa se nam približa in reče: „Ni bilo pametno, dragi moji, da me niste slušali. Glejte, še jaz si ne upam tječaj. Odpeljal se bom s prihodnjim vlakom nazaj v Beljak. In to je tudi za vas najboljše. Poznate naše razmere.“ — Molčali smo kakor poparjeni grešniki in pobešali oči. Plačali smo in se izmuznili iz vrta kakor zločinci.

In vendar ga spet nismo slušali! Krenili smo peš proti Dolinčicam. Nismo hodili dolgo, ko pridrdrajo za nami vozovi, s katerih so se razlegale pesmi po lepi pokrajini. „Alo na voz“, so nam klicali gospodje in kmetje. In res — eden je skočil na ta voz, drugi je prisedel na one lojtrnice in konjiči so peketalí urno proti Dolinčicam. Pozabljeno je bilo svarjenje, zaspale so skrbi in zavriskali smo, ko smo zagledali vas, okrašeno s cvetjem in zelenjem. Trobojni prapori so se vili nad hišami in nam vihrali v pozdrav. In tam na širnem prostoru, določenem za zborovanje, so klicali napisi, ovenčani z raznobojnimi rožami, med katerimi se je vil zeleni bršljan in smrečina: „Pridite, zberimo se, posvetujmo se, kako bi si pomagali v narodnostnem, političnem in gospodarskem pogledu, kako bi podprli družbo sv. Cirila in Me-

toda, dično našo šolsko družbo, boriteljico za naše narodne pravice.“

Nastopil je govornik, vse je napeto slušalo, vsak se je trudil, da mu ne odide nobena beseda, da ne presliši nobenega nasveta, nobenega lepega nauka. In ko so se zvrstili govorniki, ko so dokončali svoja predavanja in navdušujoče govore, katere so poslušalci pretrgali nešteto krat z „živio“-klici, — tedaj so posedli zborovalci krog miz, se živo razgovarjali in zabavali, ter se medsebojno vnemali za svobodo, napredek, za vero očetno in jezik materin. In mi mladeniči nismo hoteli zadržati za starejšimi rodoljubi. Hiteli smo od mize do mize, prosili in moledevali, da nabereimo kolikor mogoče veliko svoto za družbo sv. Cirila in Metoda. Potem smo se pridružili pevcem ter glasno pevali naše ganljive in prikupljive narodne pesmi in umetne zборе. Že se je spustil mrak na prijazno vas, a mi smo se še navduševali in zabavali.

Napočilo je zopet enolično življenje gimnazijskega dijaka. Pohajali smo šolo, se jezili nad profesorji in jim pripisovali vso krivdo, če kateremu izmed nas ni šlo prav gladko. Le na enega se ni nihče nikoli srdil, le enega smo ljubili vsi kot svojega prijatelja in očeta, — profesorja, ki je predaval slovenščino.

Ko pridem več dnij po zborovanju v Dolinčicah k njemu v stanovanje, se zapleteva v pogovor in jaz mu ves vesel in navdušen pripovedujem, kako lepo je bilo na shodu. Začuden in ob enem karajoče me pogleda in reče: „Torej ste bili vkljub mojim opominom tamkaj?“ Zarudim in umolknem. „No, hvalimo vsi skupaj Boga,“ prične zopet on, „da nima vaša lahkomišelnost nepredvidnost

Ko sem prišel v latinsko šolo, moral sem prebiti poskušajo; profesorji so poskusili, ali je moja ljudska šola obrodila tak sad, da me morejo kot žlahtno trto presaditi v gimnazijo. Bilo je v Šent-Pavlu. Upal sem, da bo stričevo ime pomagalo in je tudi. Iz krščanskega nauka so me vprašali slovensko: Kaj je kes? pa bolj natihoma, tako da se nisem hitro zavedel, da slovensko vprašajo. Ker nisem brž odgovoril, vprašajo očenaš. Kako me je jezilo. Tako dobro sem vedel in tako gladko bi jim povedal, kaj je kes. Ako bi nemško ne znal povedati, bi vendar mogel reči, da znam; ko slovensko nisem povedal, pa mislijo, da ne znam. Bilo me je jako sram. Za računanje nisem potreboval jezika. Skusili so nas pa tudi, kako nemški znamo s pismeno nalogo. Ko prinese profesor drugi dan nalogo nazaj in vzame mojo v roke, se dobrovoljno nasmeje in reče: Se vidi, da nisi Nemeč. O kako rad sem očitno spoznal, da sem le Slovenec, da usmiljenje profesorjevo pridobim in odpuščanje za pregreške v nemščini. Narekoval nam je bil profesor pravljico o volku in smo pisali. Spodtaknil sem se naenkrat nad besedo: „Hohngelächter“ (krohota, da nisem mogel naprej. Nisem vedel ne, kaj je „Hohn“, ne kako se piše. Vsak obrača po svojem, tako sem jaz mislil pač „Honig“ (strd) in „lecken“ (lizati), pa zveržil „Honig-gelackter“. Ko profesor to pové, nastane brž po šoli pravilni „Hohngelächter“. To je tvoja nemška šola, sem rekel, tako so te naučili! Brž sem pisal svojemu učitelju v slovenskem kraju: Lepo Vas zahvalim, da ste se trudili za mano in me nekaj mesecev posebej učili in pripravljali za gimnazijo, kajti samo to mi je pomagalo, da sem prišel v latinske šole.

Bralcem svojim pa še tudi povem, da mi je ravno zavoljo nemščine slabo šlo v gimnaziji. Dostikrat sem vedel, pa nisem se upal povedati, ko ne smes tako govoriti, kakor ti je od Boga in od narave dano. Profesor, ki je učil o živalih, bil je pobožen duhovnik, Moravec, pa mi je večkrat s koščenim palcem po čelu potrkal govoreč: „Das ist windisch, nicht deutsch.“ Raji sem zato molčal, kot bi kaj skazil. Držal sem se poslej pregovora: Srebrn golč, zlat pa molč. Nešteto krat bi se bil vrezal in opeknel hudo, če bi ne bil se držal tega zlatega reka. Pomagal mi je, da profesorji niso moje slabe podlage ali piškave omike iz (nemške) ljudske šole presodili in presejali kakor se pšenica v rešetju preseje na skednju. To je veljalo posebno, kedar smo pisali že proste nemške naloge v 3. in 4. razredu. Moja sreča je bila, da smo imeli profesorja, ki je hodil na lov, in so mu bile naloge čim krajše tem ljubše. Enkrat pa je bil jako zadovoljen. Napisal sem namreč celih šest vrst. Pa verjemite mi, da sem pošteno trpel, da sem zvezal tistih 40 besed. Tako sem hotel povedati, pa ni šlo po nemško, spet drugače poskušam, pa zopet nisem vedel, kako se ta beseda pravilno zapiše in ali je v pismu navadna. Če zapišem besedo nepravilno ali kakor navadno ljudstvo govori, se mi v veliko napako šteje, raje ne zapišem. To je bila muka! Kako se ti more duh razvijati in jezik vaditi, če moraš vse potlačiti, misli, duha, ker je jezik tvoj trinog in ti v sužnja tujega jezika obsojen! Še nisem pozabil, kako me je profesor geografije zasmehoval. Razkazoval sem na

zemljevidu Evropo. Prideva do Azije in me vpraša, kaj je dalje na desno. Molčim. — „Dort ist die Welt mit Brettern verschlagen“ kaj? — pravi (ali je svet tam z deskami zabiti?). Ker nisem razumel, sem potrdil, da je tako. Dobil sem v spričevalu iz milosti petico, tisto sem moral pa velikokrat čuti, da je svet ograjen z deskami.

O „Gospodarski zadrugi“ v Sinčivasi.

Tri leta zdaj že obstoji naša „Gospodarska zadruga“, in ne moremo reči, da bi se mogli veseliti Bog si vé kakšnega vidnega uspeha. Promet je bil ves ta čas že res velik. Za žito se je izkúpilo l. 1899.: 5625 kron, l. 1900.: 84.693 kron, l. 1901.: 90.699 kron; promet je zrastel, akoravno nam je v preteklem letu delalo liberalno skladišče v Velikovecu občutno konkurenco.

Letni račun še ni dospel na aktivum. Mislim bi kdo, da se pri tako obilnem prometu mora igrati toliko zaslužiti, da se plača oboje. Da, toliko se je zaslužilo, a poročali smo že, da še nismo zaslužili obrestij, ki jih moramo plačati v obrestovanje prometnega kapitala.

„Gospodarska zadruga“ z žitnico se ima boriti z ogromnimi težavami in se nikakor ne dá primerjati n. pr. posojilnicam, ali društvu za skupno nakupovanje. Kupiti je lahko, če imaš denarja, prodajati pa težko; zlasti nekatere vrste poljskih pridelkov se skoro da ne dajo spraviti iz skladišča. Tako potem blago leži, obrestij grede v zgubo in vendar ne moreš si pomagati, ker žitni promet je pač tak, in enako, kakor nam, se godi lahko vsakemu drugemu in se res godi tudi izurjenim prekupcem. Težave bodo res od leta do leta manjše; bolj kot se izurimo v vodstvu, in dalje ko bo zadruga obstala, lažje pojde; le preveč naj se zdaj od zadruge ne tirja, ker ona na enkrat ne premore vsega.

Zopet moramo naglašati, kar se je že večkrat povedalo, da zadruga le tam kmetom koristi, kjer se njihovi pridelki v večji množini prodavajo na daljne kraje; kjer pa kmet neposredno prodaja konsumentu, n. pr. domačinu mlinarju ali sosedom, tam naj ne bo hud na zadrugo, češ: zakaj je, vsaj mi ta ali oni dá več za žito. In nekateri naših kmetov so v posameznih slučajih bili tudi že proti oboju v zadrugi preveč ljubeznivi, tako da ima oboje ukaz, pritožiti se pri vodstvu in le-to bo morebiti kakega zadrugnika kedaj izključilo, če se z njim z lepa ne bi mogli dogovoriti. Zadrugno vodstvo si bo sevé prizadevalo, ljudem po moči ustreči, in oboje ima naročilo, prijazno občeovati z ljudmi, a oboje ni dolžno poslušati razgrajalcev; v zadrugi se bomo lahko mirno zgovorili. Oboje se pa tudi ne more z zadrugniki bogsivé kako dolgo razgovarjati, ker ima dela vedno naprej in zadrugniki ne smejo se pritoževati, da bi služabniki ne bili prijazni, kedar so pri delu.

Velika nedostanost nam je bila doslej navada ljudij, da so v Sinčivasi vsakdan dovažali. Tako ne pojde; hlapci imajo včasih zelo mnogo dela, treba je žito preveti, treba trijerjati, basati, voziti na kolodvor in na kolodvoru se dostikrat veliko časa zamudi. Ob enem pa kmetje privažajo; rečimo vsake pol ure pride eden, blago se mu stehta

nejo roke, kri mi zastane, srce me zaboli, da me je hotelo zadušiti. Prvi stavek v pismu se je glasil:

„Jožef Lendovšek — mrtev.“

Vrsté se meseci, pride 19. dan sušca in me spomni na onega, ki bi bil lahko še mnogokrat slavil svoj god med svojo družino, med svojimi častilci, med vsemi, ki so ga poznali, spoštovali in ljubili, — da ni Božja volja ukrenila drugače. Žalosten, potrpt mislim na njega in srce mi vzdihne:

„Tvoj god, — a Tebe ni!“

Smešničar.

* V Pametni vasi so kovača obsodili na smrt, ker je s sekuro ubil svojega sosedu. Ko so ga hoteli obesiti, tega kmetje niso pustili, rekoč, da imajo samo enega kovača v vasi. Kdo jim bode potem konje podkopal, vozove popravljati itd. Posebno prebrisan kmet je zakričal: „Imamo v naši vasi dva krojača. Za našo malo vas zadostuje eden; obesite zato drugega, kovača nam pa pustite!“

* Umazan „Proč-od-Rimovec“. Celovski veliki Nemeč, katerega je rodila nesrečna slovenska mati, se je sprehal po novem trgu. Na koncu svojega imena je nosil pripisek: „iggv“, na obrazu in na rokah pa dosti — blata. Njegov prijatelj ga zagledavši vpraša, zakaj hodi umazan okrog, ter mu svetuje, naj gre v „rimsko kopel“ ter se tam opere. „V rimsko kopel pa nikdar, odvrne nemčur; rajši hodim umazan, saj veš, da sem — „Proč od Rima!“

Ž—ski.

Slovinci, spominjajte se Velikovške šole!

in spravi gor v žitnico — tako pride, da morajo ljudje dolgo čakati in odpošiljatev tako zaostane, da so se nam naročevalci zaporedoma pritoževali. Ko bi bil promet tako velik, da bi mogli imeti za odpravljanje žita posebne delavce in druge za sprejemanje, bilo bi lahko; a tako ne gre, in zato mislimo stvar na jesen urediti, da se bodo tri dnevi v tednu določili za dovažanje, tri dnevi pa prosti pustili za odpošiljanje.

Zdaj na pomlad bodo zopet prišli mali posestniki prositi, da se jim za seme žita posodi. Vodstvo poroča, da denarni položaj zadruge ni tak, da bi se moglo vsem željam ugoditi. S posejvanjem nam pride vse knjigovodstvo v nered, in nazadnje imamo le sitnosti zaradi povračila. Ko bi bila zadruga tako krepka, da bi mogla v Sinčivasi imeti sposobnega knjigovodjo, bi moglo biti, a tako oskrbuje knjigovodstvo neki gospod v Celovcu po dnevnih zaznamkih v Sinčivasi in Velikovecu. Cela vrsta ljudij je dolžna še posojila iz predlanskega leta in gotovo bodo čakali nekateri na tožbo. Posojevalo se tedaj v obče ne bo nič več, razun bližnjim dobro znanim kmetom, o katerih se popred vé, da so vestni pri povračilu.

Še imamo nekaj pripomniti o prodajalnici, ki je v zadrugi. Prodajalnica je lastnina gospe Meisterl-nove in ta je po pogodbi zavezana, dati pregledovati svoje račune ter dobička prodajalnice, kedar ga bo, oddati polovico zadrugi. Lani zaslužek še lastnih stroškov pokrila ni! Sprva je težko kupovati in vrh tega je velik del prodajalničnega prometa obsegal blago, pri katerem se ne dá ničesar zaslužiti, n. pr. sladkor. Mnogo ljudij je mislilo, da zadrugi ustrezajo, če vzamejo n. pr. cel velik kos sladkorja, ali par kosov. Razun moke prišla je tretjina zadrugnega izkúpila le na — sladkor! Zato se je prodajalnici naročilo, naj ceno sladkorja tako povzdigne, da ne bodo prihajali ljudje kupovat samo sladkor, pri katerem se niti davek ne zasluži. Sicer so se ljudje pritoževali, da je blago v prodajalni drago. Ne vemo, ali je tako ali ne? Sevó, da je n. pr. vetrinjsko sukno in loden dražji, in dosti dražji, kakor drugo blago za obleko — ali ta tovarna dela blago zdatno širši, kakor druge, in vrh tega je trpežnost vetrinjskega blaga izborna! Naročevali so se uzorci od raznih tovarn, in blago enake dobrote tudi drugod ni zdatno cenejše. V bodoče se bo reč tako uredila: dobili bomo iz tovarn uzorcev in sklicali kmete na shod, naj si po uzorcih zberó, kar jim je po volji, potem se bo skupno naročilo. Zdaj prodajalna ne more imeti take zaloge, kakor je imajo velike prodajalnice v Velikovecu ali Celovcu; če bodo pa kmetje prišli na dotični shod, bodo imeli več na izbiro in bodo mogli biti prepričani, da jih pri ceni nikdo ne opehari — a pričakujemo, da na tako povabilo zdaj niti deset zadrugnikov ne bo prišlo; minula bodo še leta, predno se bo stvar dosti razumela.

Zgodilo se je parkrat, da so nekateri kmetje izrazili, da zadruga hoče zopet le denar nabirati. Naj bo vsakdo prepričan, da ni tako, in kdor razume račune, si jih lahko ogleda, če je zadrugnik. Zadruga ima namen, če je kaj dobička, obrniti ga zadrugnikom v prid, a zavoljo neizkušnosti se nam godi, kakor sodarju z novim sodom: toči na vseh straneh; nekaj lukenj se je že zamašilo, druge se morajo še zamašiti, in ker vemo, kje sod toči, se bode tudi škoda polagoma dala popraviti.

Iskreno vsi želimo, da bi dospeli do položaja, ko bomo mogli zadrugnikom reči: to-le smo prigosodarili, kajti v tem hipu bo razvoj naše zadruge velikanski, in zadruga bo dobila potem pravi svoj pomen. Zdaj pa se ne čudimo, da se mnogo ljudij boji škode, zlasti boji, ker jim nasprotniki razlagajo, v kako veliko škodo bodo baje prišli udeleženci. Zadrugniki naj bodo o tem brez strahu; škoda za nje ni mogoča, zadruga ne dela naprav, ki bi bile riskantne, in če bi v najslabšem slučaju kaka škoda nastala, nesli bi jo tisti, ki so popred hišo zgradili. Velika socijalna podjetja se ne dajo takoj iz začetka z dobičkom voditi. Deželna hipotečna banka je pasivna; zavarovalnica proti ognju in za živino in za starost — je pasivna; zadrugna mlekarna v Celovcu, ki jo je napravila dežela, daje za mleko le 10 vinarjev za liter, med tem, ko so kmetje popred dobivali od odjemalcev 20 vinarjev! Zato pač tudi nam v pričetku ni treba biti v strahu. Naši zadrugniki v obče ne morejo reči, da so v zadrugi za pridelke manj dobivali, kot kje drugod; če je kdo v enem slučaju dobil manj, dobil je v drugem več, vrh tega moramo vendar misliti, da bi tržna cena v Velikovecu in Sinčivasi bila občutno nižja, ko bi nas ne bilo; če smo mi morali kedaj dajati manj kot n. pr. naš konkurent v Sinčivasi, naj vsak verjame, da bi ta še tega ne bil dal, kar smo dali mi, ko bi bil sam na mestu. Stvar ima pač ogromne težave. Upamo, da dospemo do boljših uspehov, in če bi ne bilo mogoče, smo prepričani, da dobimo od prijateljev potrebno podporo, da ne bomo podlegli „Südmarki“ in pruskemu denarju, ki dela z vso silo zoper nas.

nobenih zlih posledic. Le pomislite, kakšne neprilike bi bile lahko nastale za vas in za mene! Nasprotniki pazijo na vsak naš korak.“ — Prav je imel! Vsaka še tako neznatna stvar, vsaka najnedolžnejša beseda, vsak pojav navdušenosti za materinski jezik in domačo zemljo se tolmači kot — panslavizem! In če si kolikor toliko odvisen od višjih, se moraš čuvati in varovati, moraš paziti, kaj govoriš, s kom občejuješ, kam zabajaš. To je svoboda, to prostost mišljenja! Smešno, a žalostno! In tudi on, naš ljubljani profesor, on, ki je tolikanj ljubil svojo vero, materinski jezik, dedno zemljo, — tudi on je moral večkrat zadušiti kipeče navdušenje, da mu niso metali polen pod noge.

Zapustil sem Beljak. Lepa, ljubljena domovina me je vzprejela v svoje toplo, varno naročje in srečen sem bil, da mi ni bilo treba bivati več med zagrizenimi nasprotniki slovenskega ljudstva. A on, moj učitelj, moj uzor je ostal tamkaj, kjer ga je zadrževala služba.

Nekega dné dobim od njega list. Pa kako se je začelo to pismo! „Dasi sem tako slab, da komaj držim pero — —.“ Kaj? Moj Bog — je-li mogoče? On slab, on bolan, nevarno, hudo bolan! Morebiti ga bo celo prerana smrt odvezala! Ne, ne — to ne sme biti, on še ne sme umreti, on mora še ostati med nami, da nam sveti kakor zvezdovodnica, da nas razvema, da pomaga s svojimi zmognostmi, s svojo neumorno delavnostjo zatiranemu, zapuščenemu ljudstvu.

In spet mi je donesel poštni sluga list. Pismo je bilo od prijatelja, čegar pisavo sem spoznal na prvi mah. Brez hude slutnje sem odprl. Ali komaj pogledam prvo vrsto, prve črke, že mi omah-

Dopisi.

Beljak. (Velik požar.) V bližnji vasi Št. Urh je dne 2. t. m. v svinjskem hlevu p. d. Kuhlerja nastal ogenj, ki je bil osodepoln za vso vas. Razširil se je hitro na bližnje hiše in v kratkem času je gorelo 25 poslopij. Doma so bile večinoma le ženske in otroci, in sicer ravno pri kosilu; možje so bili na semnju v Beljaku. Rešili so komaj življenja, nekateri so morali celo bežati skozi okna. Beljaška požarna bramba je prihitela hitro na pomoč, in posrečilo se ji je rešiti 26 ostalih hiš. Štiri osebe so dobile hujše opekline. Pet repov goveje živine, en pes in osem svinj je zgorelo. Kako je požar nastal, se še ne vé. Škoda na poslopijih se je cenila na 80.000 kron, od katerih je zavarovanih samo 41.500 kron. Znatna pa je tudi škoda na pohištvu. 60letna Barba Vecenik je dobila hude opekline. Zgorela ji je vsa obleka na telesu. Prepeljali so jo v beljaško bolnišnico, kjer je dne 3. t. m. po strašnih mukah umrla.

Od Zile. (Nekoliko mislij.) Kdor se ozira na razmere sedanjih časov in njih hitro premembo, mora priznati, da vsi stanovi bolje napredujejo in svoje koristi boljše zastopajo, da imajo boljše organizacijo, kakor ravno kmetje. In vendar ravno kmetje napredka, združenja nujno potrebujejo. Stroški rastejo dan za dnevom, delavske moči so vedno dražje. Vprašuje se, kako bomo obstali, in to vprašanje je vedno bolj resno. Kaj pomore torej kmetu drugega, kakor da se kolikor mogoče ravna po času in po potrebah, katere čas doprinaša. Zato pa je kmetu nujno treba temeljite omike, dobre izobrazbe v raznih vprašanjih, ki se ga tičejo. Zadrževa vprašanje vedno bolj sili na dan, a isto zahteva dobrega in pravičnega zastopstva, prave razumnosti in trdnih značajev. A pri tem malo postojmo! Prišel je čas žetve naših na toliko mestih in ob tolikih priložnostih hvalisanih šol. Tukaj naj presodijo razni zastopniki ljudskih šol od najnižje do najvišje oblasti, kakšen je v resnici sad teh toliko hvalisanih šol. Ali si je ljudstvo v njih pridobilo tistega znanja, tiste moči, ki jo potrebuje v naših časih in razmerah? Kako je zlasti z nami Slovenci, ki še svojih šol nimamo. Od kod naj dobimo nam potrebno omiko? Ali je res vtopljenja v blaženi nemščini? — Ljubemu Bogu se imamo zahvaliti, da nam je poklical mož, polnih ljubezni do mile domovine in národa, katerih ustanova je slavna družba sv. Mohorja. Kar je ona storila dobrega za teptani národ slovenski, se preceniti ne dá. Ona je prava naša národna šola! Že davno so nam pošle vse tiste poučne knjige, ki so doprinašale stoteren in tisočeren sad, o katerih so pa še-le zdaj začeli sanjariti nekateri „bauernbundsarski“ hujskači in govorniki na občnih zborih c. kr. kmetijske družbe! Ti ljudje porabijo vsako priliko, da udrhajo po tem, kar nosi ime: slovensko! Zares blažena „omika“, katero pa najdeš pri vsaki priložnosti. Ko je n. pr. ziljska podružnica slovenskega planinskega društva napravila na najpotrebnejših prostorih, kjer se pota križajo, table z napisi v obeh jezikih, jih nemški olikaneec ni mogel trpeti in odstranil jih je, le svojim rojakom v škodo, ker mnogo jih zajde na teh potih. Kdaj bo vendar take nestrpnosti konec? *Zilan.*

Ziljska Bistrica. (Hranilnica.) Naša hranilnica in posojilnica je imela v svojem desetem upravnem letu 1901. 222.603 kron 64 vin., denarnega prometa, v letu 1900 pa 206.910 kron 57 vin., torej zadnje leto 15.693 kron 7 vin. več. Pristopilo je 19 zadružnikov z 9 glavnimi in 13 upravnimi deleži; izstopilo je 9 zadružnikov z 12 glavnimi deleži; ostalo je 201 zadružnikov s številom 194 glavnih in 21 upravnih deležev. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 98, uničilo se jih je 49; obstoji torej 358 knjižic za 219.397 kron 7 vin., in znaša povprečna vloga 612 kron 84 vin. Posodilo se je na novo 15 zadružnikom, 9 zadružnikov je pa posojila popolnoma vrnilo; dolžnikov je torej 169, ki dolžujejo skupaj 145.654 kron 87 vin., ali povprek 861 kron 86 vin. Čistega dobička je bilo 911 kron 55 vin., kateri se je razdelil po sklepu obnega zboru tako-le: G. J. Kanal-u se dovoli za desetletno delovanje v načelništvu 100 kron. Za šolske knjige revnim otrokom posojilničnega delokroga se dovoli 60 kron, za „Učiteljski dom“ v Celovcu se dovoli 40 kron. Ostanek 711 kron 55 vin. dene se k rezervnemu zakladu. Kakor številke kažejo, napreduje naša hranilnica in posojilnica povoljno in zeleti je le, da bi s številkami vred rastlo zanimanje vseh národnih mož za to prekornostno društvo, da bi z združenimi močmi prišli do spoznanja svojih politično-národnih in gospodarskih dolžnostij, v kar pomozí večni Oče zatiranih.

Ziljska dolina. (Naša deželna zavarovalnica.) Dolgo časa je bilo treba, da se je ustanovil ta zavod, ki bi imel za občeno korist, za prebivalce vse dežele nesebično in nepristransko delovati. Toda v dejanju in resnici se kaže, da dela isti zavod z dvojno mero; z eno in sicer ugodnejšo mero za Nemce, z drugo za teptane Slovence. Se-

stanek z nekim agentom omenjenega zavoda pojasnuje le-to. Priložnost se mi je nudila, da me je agent deželne zavarovalnice pregovarjal k vstopu; ko ga nadalje povprašujem po slovenskih pravilih in napisih, mi odgovarja, da jih do sedaj še nimajo. Taka je z nami Slovenci na Koroškem! Za pomoč in plačevanje nas poznajo naši nemški sosede, za pravicoljubje nimajo smisla in vesti. Z veseljem priznavamo koristi deželne zavarovalnice, vendar dokler se našim zahtevam gledé národnosti povsem ne ugotovi in dokler pravica ne pride do veljave tudi nam zatiranim in preziranim Slovincem, do takas ne vemo, čemu bi se za ta zavod ogrevali.

Dholica. (Dve nesreči.) Na veliko noč se je pri streljanju močno poškodoval Kristijan Derhašnik p. d. Lipic v Tribletnah; ožgal si je roke in tudi obraz. Naj bi tisti vendar bili prav previdni, ki imajo opravka pri tako nevarnem delu. — Na velikonočni ponedeljek je padel 15 mesecev stari fant Čužvakove natakariče Ane Huce v studenec blizu hiše in se je vtopil. Stariši pazite na svoje otroke in ne pustite jih izpred očí, tako bo vam marsikatera žalost in sodnijska sitnost izostala.

Mlinče pod Rekarjovasio. (Ogenj.) Po noči od 3. do 4. t. m., ob kakih pol treh, je nanagloma začelo goreti pri Vrapniku, in sicer je nastal ogenj na skednju, odkoder se je bliskoma razširil ter uničil tudi stanovanje in svinjske hleve. K sreči je dekla ogenj zapazila, in tako so mogli vsaj upravo iz stanovanja rešiti in omejiti ogenj samo na ta poslopja, k čemur je veliko pripomagalo tudi to, da ni bilo vetra in je v bližini potok. Rešiti so mogli živino, zgoreli so pa trije prešički, drugi so osmojeni. Tudi vse poljsko orodje je zgorelo. Škoda znaša približno 4000 kron, pogorela poslopja so zavarovana za 1000 kron, tedaj ž škoda znatna. Kako je ogenj nastal, dosedaj še ni dognano, ve se samo to, da je začelo goreti tam, kjer je spal nek dninar, ki je delal nekaj dnij pri Vrapniku. Ob onem času, ko je ogenj nastal, je stal blizu ognja, in ko ga gospodar nagovori, je zbežal proti Rekarjivasi.

Št. Štefan pri Trušnjah. (Nevihta. — Ogenj.) Komaj smo nekoliko pozabili na škode, katere je nevihta pred kratkim časom povzročila, imeli smo na velikonočno nedeljo zopet močen vihar, ki je v naši, in posebno v ovberški fari zopet veliko škode napravil. Tako je na primer v Ovbrah pri p. d. Begantu skoraj celo streho odnesel. Pri p. d. Bilovniku, posestniku na ovberških gorah, je komaj popravljeno streho zopet vso raztrgal. Da je ta močen vihar tudi veliko škode v gozdih napravil, ni mi treba posebej omeniti. Kakšno moč je ta vihar imel, si lahko vsak sam predstavi, če povem, da je topol, kateri je v Ovbrah dolga leta pred šolo stal, s korenem izdrl. — V nedeljo dne 6. aprila zvečer okoli 10. ure smo se jako ustrašili, misleč, da v naši fari v Šmartnu gori. A pri nas ni gorelo, ampak v Štriholčah pri Želinjah, pri p. d. Kadivniku. Pohištvo Kadivnika je do tal pogorelo; ravno tako ena lesena bajta, ki je zraven stala. Bogu se morajo vsi Štriholčani zahvaliti, da vetra ni bilo; drugače bi bila cela vas pogorela. Kako je ogenj nastal, se še ne ve natanko.

Št. Vid v podjunijski dolini. (Požara.) Komaj smo se po zadnjih dveh požarih na Gorcah, o katerih je „Mir“ poročal, nekoliko pomirili, že zopet sta pogorela dva velika posestnika. Po noči od velikonočne sobote na velikonočno nedeljo je pogorela kmetija Tomaža Krainca p. d. Podorina v Grabaljivasi, pretečeni petek zjutraj dne 4. aprila pa je pogorelo posestvo, namreč hiša in skedenj, Blaža Jerneja p. d. Vrapnika v Mlinčah. Slednjemu kmetu bi se zamoglo veliko pohištva rešiti, ker teče mimo hiše potok in bi torej bilo zadosti vode, ako bi prišla od kake strani, kakor n. pr. od Miklavca v bližnji Žitarivesi požarna straža s svojo brizgalnico, pa takšne pomoči pri nas nimamo pričakovati. — Kar je Bog na eni strani vzel, je na drugi povrnil; ob velikonočnem prazniku namreč je bilo pri nas — 6 krstov.

Prevalje. (Detomorilko), o kateri smo zadnjič poročali, so zasačili pri njenih stariših v Ljubljani. Kakor poroča uradna „Celovčanka“, je to 26letna Olga Burgarel, učiteljica na Leši. Prepeljali so jo v celovško deželno sodišče.

Novičar.

Na Koroškem.

Koroška šteje po zadnjem ljudskem štetju 90.497 Slovencev, 196 Čehov in 260.971 Nemcev. Znano pa je, da niso šteli Slovence in Nemce, marveč po — „občevalnem jeziku“. In kako so šteli, je znano dosti. Zato zgornje številke nikakor ne podajajo podobe pravega razmerja národnostij. Leta 1890, so našli 254.652 Nemcev, 101.050 Slovencev in 158 Čehov.

Duhovske zadeve. Umrl je dne 8. t. m. č. g. Peter Raith, župnik v Milštatu, star 54

let. N. p. v. m.! — Župnijo Milštat bo oskrboval tamošnji kaplan, g. Edgar Klimsch.

Umor — samomor, itd. Bajtar S. Hartl pri Mariji Pomočnici nad Svincem je na veliki petek naznanil župnijskemu uradu, da je njegova žena naglo umrla. Ker je bila smrt sumljiva, prišli so orožniki in dognali, da je žena, 60 let stara, umorjena. Prerezan ji je bil vrat. Imela je veliko rano na vratu. Kmet se je izgovarjal, da je zločin storil nek neznan morilec, ki je pobegnil. Zakonska sta živela v vednem prepiru. 70letnega bajtarja so kot storileca zaprli. — Na veliko soboto se je v Žrelcu obesil 58letni mlinar K. Schwaighofer. Bil je oženjen, pa je živel ločen od svoje žene. Dolgovi so baje uzrok samomoru. — V Beljaku so dne 1. aprila našli v Dravi truplo nekega neznanega moža. — Blizu Sovodja so našli dne 27. marca zmrznjenega delavca Laggerja. Nasrkal se je bil zvečer žganja tako, da je obležal na cesti in zmrznil. — Dne 23. marca je v neki bajti blizu Volšberga nagloma umrl 24letni drvar K. Koller. Izpil je nad dva litra (!) žganja, in zato ga je zadela kap. — Dne 4. t. m. zjutraj je v Celovcu 49letna A. Lukas, žena sodnijskega oficijala v Beljaku, skočila iz svojega stanovanja na cesto. Poškodovala se je tako, da je kmalu potem umrla. Zmešalo se ji je bilo. Malo dnij prej je prišla iz bolnišnice, kjer je prestala hudo operacijo.

Drobiž. Razpisano je mesto babice v Libelčah do dne 20. aprila. — V Šmartnu nad Beljakom je pogorela p. d. Pöslava kmetija. V nevarnosti je bila vsa vas. — Do 23. aprila je razpisano mesto nadučitelja v Št. Štefanu ob Zili. Zahteva se znanje slovenščine. — V Celovcu je dne 1. t. m. umrl odvetnik gosp. dr. A. Smoli, star 50 let.

Po slovenskih deželah.

Boj za Celje. Dne 8. apr. se je zopet zbral državni zbor in sicer v znamenju — celjskih slovenskih vsoprednic. Nemški poslanci so na volilnih shodih napovedovali radi Celja najhujšo opozicijo, da, obstrukcijo. Slovincem je zelo veliko škodovalo pisarjenje „Slovenskega Národa“, ki je nakrat predlagal, naj Slovenci z Nemci napravijo v celjskem vprašanju kompromis, to je, popustijo svoje stališče. Ta nasvet je vzbudil povsodi ogorčenje slovenske javnosti in najodločneje se mora obsojati, da se je baš v sedanjem resnem položaju našel list, ki izdá slovensko stvar in tako pomaga nemškim nasprotnikom. Pisava nemških listov nam to dokazuje.

Pogreb kardinala Missia se je vršil dne 2. t. m. ob ogromni navzočnosti ljudstva. Bili so navzoči tudi: zastopnik cesarjev, grof Cziraky, zastopniki vseh uradov, nad 300 duhovnikov, škofje: Jeglič, Flapp, Mahnič in naš škof, dr. Kahn. S Koroškega sta bila še navzoča prošt beljaški, Plešchutznic, in tancenberški opat. Truplo so prepeljali na sv. Goro.

Križem sveta.

Državni zbor je imel svojo prvo sejo po velikonočnih počitnicah dne 8. t. m. Nadaljevala se je proračunska razprava. Seja je minula mirno, dasi se je zaradi celjskega vprašanja pričakovala velika razburjenost. Ministerski predsednik dr. Koerber je govoril o celjskih vsoprednicah in rekel, da se mora doseči kaka poravnava med strankami in se mora celjsko vprašanje spraviti s pota — „in tudi Slovenci pod tem ne bodo trpeli“. (Če bo le res!)

Umrl je v Marselju na Francoskem nagloma češki poslanec Hořica. Šel je tja iskat odpočitka, a ga je našla smrt. Bil je velik prijatelj Slovencev in v državnem zboru splošno priljubljen.

Vojska v južni Afriki. Angleži so spravili nedavno v svet poročilo o zmagi nad Delareyem. Kakšna je bila ta „zmaga“, nam pove brzojavka tako le: Ko je Delarey opazil pri Vaalbanku, da mu je za petami 1200 Angležev, je naglo zbral vse ranjence, žene, otroke, ter sploh za boj nesposobne ljudi, jim dal pet topov, ki si jih je zadnjič „izposodil“ od Methuena, in nekaj nerabnih vozov, sam pa je z vsem moštvom odrinil na drugo stran. Do boja sploh niti prišlo ni. — Pri Sutherlandu so Buri 29. marca imeli precejšen vspah, ki dokazuje, da se burska moč v zahodnem delu Kaplandije znatno širi. — V svojem zadnjem poročilu se Kitchener pritožuje, da so reke zelo narastle in da ovirajo gibanje. Začeli so se dogovori med zastopniki Transwaala in Steynom ter Devetom. Udeležujeta se jih tudi Botha in Delarey. Gre se za to, ali naj se začno pogajanja z Angleži, in pod katerimi pogoji bi se sklenil mir. Razmere so takšne, da Buri lahko zahtevajo pošten mir, ali pa se vojna nadaljuje. 15. marca je Steyn sporočil, da je na vzhodu Transwaala dosegel Botha dvojne velikih zmag. Vzel je Angležem mnogo voz z živili in streljivom ter jih veliko vjel. Kitchener je oba poraza zamolčal. — Umrl je pouzročitelj te nečloveške vojne, Cecil Rhodes. Kakor znano, je

vojsko začel le zato, da se polasti bogatih rudokopov v burskih deželah.

Sladkor bo boljši kup. Znano je, da ni sladkor v nobeni državi tako drag, kakor v Avstriji. Tržna cena je najmanj 42 kr. Vrednost kilogramu sladkorja pa je v istini le 14 do 15 kr. Pri tem si vzame država užitek 19 kr. pri kilogramu, tovarnarji pa 9 kr. Ako se preračuni poraba in izvoz sladkorja, vidimo, da dobi država vsako leto 65 milijonov kron, bogati tovarnarji pa 62 milijonov kron. Da bi tuji sladkorni izdelki ne mogli tekmovali s cenami domačih proizvodov, nalaga se na uvoz n. pr. nemškega in angleškega sladkorja visoka carina. Avstrijsko ljudstvo je v tem oziru mnogo trpelo. Zdjaj čujemo, da se bo 1. septembra 1903 znižala carina na 6 frankov, in da se odstranijo vse premije. Tako je upati, da se v bodoče dosežejo nekoliko pravičnejše cene sladkorju.

Potovalna hranilnica. Urad mesta Mezižere na Francoskem je vpeljal potovalno hranilnico, katera se je doslej skazala kot zelo praktična. Dvakrat na mesec vozi se po avtomobilu nekoliko hranilničnih uradnikov s potrebnimi knjigami po vaseh in sprejemajo prihranjeni denar od prebivalcev. Prebivalci sprejemajo to novo in napredno napravo z veseljem.

Velik národen praznik so imeli dne 19. februarija v Moskvi. Slavili so obletnico družabnega preporoda Rusije. Dne 19. februarija 1861 je bilo v Rusiji odpravljeno telesno robotanje. Ta znameniti dan so proslavili v Moskvi. Pred spomenikom cara Aleksandra II. se je zbrala množica národa. Na en mah je padlo na kolena 50.000 ljudij, ki so molili za dušo pokojnega carja-osvoboditelja. Kar je dalo temu slavlju velikanski pomen, je bila okolnost, da je kakor govornik nastopil med národom veliki knez Sergej Aleksandrevič, generalni guverner v Moskvi. Vse se je izvršilo brez najmanje neprilichnosti. To je najboljši odgovor tistim sovražnikom Rusije, ki že vidijo veliko rusko državo v plamenu na vseh koncih in krajih, ako je kakih 100 ali 200 razgretih in nezrelih dijaških glav žugalo z revolucijo.

Ljudsko štetje 1900. C. kr. statistična centralna komisija na Dunaju je izdala ravnokar natančne številk, zadevajoče ljudsko štetje leta 1900. Iz poročila posnemamo sledeče: Čehoslovanov je 5.959.825 in sicer v češkem kraljestvu 3.930.071 na Moravskem 1.728.130, v Šleziji 146.382, v Spodnji Avstriji 135.477, v ostalih avstrijskih deželah 19.785. Nemcev je 9.167.898; Poljakov 4.250.961; Malorusov 3.343.323; Slovencev 1.192.750; Srbov in Hrvatov 711.439; Lahov 727.084; Rumunov 230.962; Mažarov 9512. Vkup je torej 15.622.000 Slovanov. Seveda je to po „občevalnem jeziku“; nam pa je prav dobro znano, da so vsi Slovenci, ki stanujejo v nemških mestih, v nemških rodbinah, v raznih zavodih itd. zapisani za Nemce, poleg vseh onih, ki so se kot prave poturice oglašili tudi sami za „Nemce“.

Gospodarske stvari.

Kako sadna drevesa saditi v slabo zemljo, da dobro raste. Na to vprašanje odgovarja izkušen sadjar tako-le:

1. Jamo, kamor hočeš drevesa saditi, izkoplji, če le moreš, že nekoliko tednov predno sadiš. Če sem mislil drevesca saditi jeseni, izkopal sem jim jame kmalu po otavi, če sem jih hotel pa spomladi, izkopal sem jih že jeseni. To je zato dobro, ker izkopana zemlja potem dalje časa leži na zraku, solncu in dežju ter se jako zrahlja in napije rodovitnosti izpod neba.

2. Jame izkopljem kar se dá plitve, po 1 čevljev globoke, po 3 do 5 čevljev pa široke, da so podobne plitvim skledam ali dlani človeške roke; po takih jamah se drevesne korenine dobro razširijo.

3. Rušino porežem toliko globoko kolikor globoko ji segajo korenine, ter jo denem nastran. Prvo zemljo, tik pod rušinami, denem posebej nastran, ker je površna boljša od spodnje, ki jo tudi položim na drugo stran. Kedar je jama izkopana, denem rušine na dno, toda narobe, ter jih precej dobro pomandram in potlačim. In tako pustim jamo prazno, dokler ne pride čas saditve. Posebno koristno je tudi drevju, če v jame, dokler so še prazne, potrosiš nekoliko dobro podelanega gnoja. Dež izpira gnoj, in gnojnica se iz njega odceja v globino. Ta gnoj pa moraš zopet iz jame pobrati, ko sadiš drevesca.

4. Kedar drevesca sadim, pa tako-le ravnam: Najprej zataknem kol sredi jame, potlej posujem nekoliko boljše zemlje po rušini in na njo postavim drevo, ki sem ga v to jama namenil, ga privežem h količu, toda ne pretesno, da se laže z zemljo vred poniža in usede. Z ostalo boljšo zemljo (če nimam posebno dobre pri rokah) skrbno zasujem korenine ter jih z roko lepo razprostem, in sicer tako, da ne ostane nič praznega in presledkastega

med njimi. Na to zasujem jamo po vrhu s tisto zemljo, ki sem jo nazadnje vrgel iz jame, in okrog drevesa napravim jamice, da se deževnica ali sicer voda, ki z njo zalivam drevo, ne odceja, ampak ostaja okrog njega.

5. Ako pa nastopi suho vreme, je treba drevesca pogostoma zalivati; ker so namreč plitvo posajena, se tudi hitreje posuše kakor globoko stoječa, in tudi zemlja je okoli njih še rahla.

6. Drugo jesen si oskrbim, če je le moči, pepela, dobre prsti ali pa prav podelanega gnoja in posujem te tvarine po rušini ter jo precej globoko podkopljam, toda pazim, da se korenine ne poškodujejo. Potemtakem je zemlja okrog drevesca zrahljana in pognojena, korenine nimajo samo v jami, ampak tudi zunaj nje dovolj rahle prsti in živeža, kar jim prav dobro tekne, in zato rastejo kvišku, da je veselje. Tako gnojenje in rahljanje prsti je in bo drevesom vselej prav koristno, torej tudi v poznejših letih. Kar zaradi prekopane prsti okrog dreves nakosiš manj sena, dobiš toliko več otave. Tako sadim in obdelujem svoja drevesca že več let, in rastejo mi veliko hitreje in se veliko bolje obraščajo, kakor druga. Zato to ravnanje vsakemu živo priporočam.

Tržne cene.

V Celovcu, dné 3. aprila 1902.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenca	—	—	—	—	— bik
rž	9	64	12	05	— pitana vola
ječmen	9	13	11	41	102 vprežna vola
oves	5	64	7	05	19 juncev
tursica	7	14	8	92	59 krav
pšeno	14	—	17	50	— telica
fižol	—	—	—	—	— pitanih svinj
krompir	2	—	3	24	— prasce
grah	13	40	16	75	
ajda	7	23	9	04	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 280 K do 300 K, krave po 140 K do 300 K.

Sladko seno je meterski cent po 6 K 40 v do 7 K 40 v, kisló seno po 4 K 80 v do 6 K — v, slama po 3 K 80 v do 4 K 60 v.

Promet je bil slab.

Velikovec, dné 2. aprila. Prignali so: 5 bikov, 628 volov, 126 krav, 12 telic. Cena za pitano živino 60 do 64 kron, za vprežno živino 54 do 58 kron za meterski cent žive vage. 156 ovc, 5 koz. Promet je bil dober.

Beljak, dné 2. aprila. Prignali so: 83 konj (60 do 600 kron) 21 pitanih volov, 139 vprežnih volov, 97 juncev, 82 krav, 48 telic, 7 bikov. Cena pitanih volov 60 do 64 kron, vprežnih volov 52 do 56 kron met. cent žive vage. Sejem je bil dobro obiskan. Promet je bil dober. Kupčija je bila dobra. Kupci so bili domači. Prihodnji sejem je dné 21. maja.

Sejmovi meseca aprila. Dne 23. Guštanj, Brdo, Djekše, Smerče; 25. Št. Janž na Mostiču; 28. Št. Jurij ob Zili.

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vlozna številka; d. ob. = davčna občina.)

Celovec. Dne 11. apr. izba št. 85, p. d. Tomančkerjeva kmetija v Voglah, vl. št. 113, d. ob. Poreče ob jezeru. Cena 16.409 kron. Najnižja ponudba 11.850 kron.

Železna Kapla. Dne 25. apr. ob 11. uri, posestvo vl. št. 44., d. ob. Kapla. Cena 5067 kron, najnižja ponudba 3378 kron.

Loterijske številke od 5. aprila 1902.

Linc	75	19	82	52	54
Trst	68	29	52	11	81

NAZNANILA.

Učenec

se sprejme v špecerijsko trgovino

D. Pichler-ja v Celovcu.

Najzanesljivejši nakup

šivalnih strojev in bicikljev, samo najboljših izdelkov.

Šivalni stroji vseh vrst za obrt in domačo rabo, za šivanje, popraviljanje, krpanje in umetno pletenje z vsemi najnovejšimi pripomočki.

Navadni Singerjevi šivalni stroji od 36 gld. višje s 5- do 8-letnim jamstvom.

Vse poprave najtočneje in ceno.

Pred krošnjariji se svari!

France Grundner, zaloga šivalnih strojev in bicikljev z mehanično delavnico.

Celovec, Dunajske ulice (Wienergasse) št. 10.

Zalagatelj zveze avstrijskih c. kr. državnih uradnikov.

Posestvo se dá v najem ali pa se proda.

Posestvo obsega 24 oralov sveta z dobro zaraščenim gozdom. Hiša je v dobrem stanu; nahaja se v koteljski občini pri Guštanju. Več pové župan v Kotljah, pošta Kotlje na Koroškem.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu dobiti je v mali obliki molitev:

Tri božje čednosti,

kakor so jih slovenski verniki na Koroškem povsod moliti navajeni. 100 iztisov velja 40 kr., po pošti prejetih 50 kr.

Služba cerkovnika in organista

se oddá v Kapli pri Dravi. Prednost imajo rokodelci. Več se izvé pri cerkvenem predstojništvu v Kapli pri Dravi, pošta Podgora (Unterbergen) Koroško, kamor naj se blagovolijo poslati oglasi vsaj do 15. maja 1902.

Posestvo Purkstallerjevo

pri Labudu (Lavamünd) na Koroškem se dá v zakup, je pa tudi na prodaj. Posestvo leži koj zunaj Labud-a in se na njem more rediti 10 govedi, pa še tudi ovce. Svóta za zakup znese na leto 240 kron, za prodaj pa 4000 kron.

Prodaja.

Šimen Winter želi svojo Kramarjevo posestvo na Zgornjih Krčanjah, okraj Velikovec, z opravo za gostilniško sobo in kuhinjo prodati. Pojasnila daje do dné 15. aprila 1902 c. kr. notarska pisarna v Velikovecu.

Dober postranski zaslužek

se ponuja gospodom in gospem iz boljših krogov v mestu in po deželi. — Ponudbe pod naslovom: „C. C. 150, Trst I.“

Mlin na prodaj.

Okrogelnikov mlin z malim posestvom in z žago se takoj prodá. Vode je zmiraj dovolj. Pri cesti, 20 minut od postaje Guštanj (Gutenstein). Več pové posojilnica v Prevaljah.

Samo v teh zavojih se
dobiva pristna, tako
splošna priljubljena

Kathreinerjeva o o o o
Kneippova sladna kava